

המשנה פותחת בשלושה מקרים בו אדם נכנס אל רשות חברו עם רכוש. ויש לדון מי אחראי על הנזקים שהרכוש יכול לייצר, וכך לשון המשנה (שם מז.):

- א. הקדר שהכניס **קדרותיו** לחצר בעל הבית שלא ברשות, ושברה בהמתו של בעל הבית - פטור, ואם הוזקה בהן - בעל הקדרות חייב, ואם הכניס ברשות - בעל החצר חייב.
 - ב. הכניס **פירותיו** לחצר בעה"ב שלא ברשות, ואכלתן בהמתו של בעל הבית - פטור, ואם הוזקה בהן - בעל הפירות חייב, ואם הכניס ברשות - בעל החצר חייב.
 - ג. הכניס **שורו** לחצר בעל הבית שלא ברשות, ונגחו שורו של בעל הבית או שנשכו כלבו של בעל הבית - פטור, נגח הוא שורו של בעל הבית - חייב. נפל לבורו והבאיש מימיו - חייב. היה אביו או בנו לתוכו - משלם את הכופר. ואם הכניס ברשות - בעל החצר חייב.
- רבי אומר: בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו לשמור.

המקרה הראשון עוסק בכלי קדרה, השני בפירות, והשלישי בשור. כולם מסכימים שהנכנס ללא רשות הוא אחראי על רכושו, אך נחלקו חכמים ורבי בדין הנכנס ברשות. חכמים סוברים שאם נכנס ברשות בע"ה אזי האחריות עוברת לבעל החצר והוא מתחייב בזמן שיש נזק.

ויש לעיין, מדוע סדר המקרים במשנה כך, הרי לפי ההקשר למשנה הקודמת היה צריך לפתוח במקרה של השור ורק לאחר מכן בקדר ובפירותיו, וכך הקשה המלאכת שלמה (פ"ה מ"ב):

וכיון שהזכיר גבי הכניס שורו לחצר בעל הבית נפל לבור והבאיש מימיו וכו' השלים הפרק בדיני נזקי בורות שיחין ומערות **ובדין היה דלישרי במתני' בהכניס שורו לחצר בעל הבית וכו' כיון דבדיני שור מיירי ואגביה ליתנו בבא דקדר ופירותיו!**

התוספות ביארו מדוע יש צורך בשלושת המקרים, וזה לשונם (שם ד"ה הקדר):

הנך תלתא בבי צריכי ולא זו אף זו קתני דאי תנא קדירות הוה אמינא ברשות חייב לפי שנוחות לישבר ובסתמא קבל עליה נטירותא אבל פירות לא ואי תנא פירות שנוחות להתקלקל אבל בהמה לא.

החידוש בקדרות שהם נוחות לישבר, ובפירות שהם נוחות להתקלקל, ושור לא. כלומר, בשור שיש עניין אחר שנוח לו לעשות כמו שהמשנה מפרטת. המלאכת שלמה מסדר את הדברים כך שבקדרות יש פחות דינים, ולאחר מכן בפירות יש מעט יותר דינים, ובשור יש התפתחות גדולה יותר דינים.

ונראה שיש כאן שתי מגמות הפוכות, החידוש שיש בשמירה שנוחה לישבר ולהתקלקל, מול השמירה בשור שיכול יותר להזיק. הדברים טמונים בעצם שורש רובד המציאות בה כל דבר ודבר נמצא:

- א. קדרות- דומם.
- ב. פירות- צומח.
- ג. שור- חי.

כלומר, ככל שלדבר יש פחות תנועה, כך יש יותר דגש בשמירה עליו, ובדבר שיש בו יותר תנועה יש דגש בשמירה שלא יזיק. ולכן בשור שנע ממקום למקום, יש צורך בשמירה ממנו, ע"כ יש יותר דינים. לעומת זאת בקדרות ופירות החשש היותר גדול שהם לא יוזקו, למרות שגם בהם יש צד המזיק.

למשל, בנזקי הפירות יש צמצום עד כדי שרב סובר, שהנזק הוא אפילו לא מאכילת הפרי, אלא נזק שנוצר מההחלקה על הפרי. כביכול לחלק המשני שבפרי ולא לצד העקרי שבפירות שנתנו לאכילה.

למדנו במשנה ובגמרא, שיש כמה אפשרויות של רכוש בדומם צומח וחי, שיכול להזיק במרחב. ולכן יש לבעל הרכוש להיות אחראי על רכושו במרחב, ואם בעל הבית הסכים להיכנס לרשותו, אזי המרחב בשליטתו כולל הנזקים (לרבי צריך גם רצון לשמירה).

בכל אופן המשנה קושרת בין כלל חלקיה, מפני שגם ברכוש דומם, צומח וחי יש צורך בהשקעת אנרגיה כדי שלא יזיק.